

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
OŚRODEK BADAŃ NAD KULTURĄ PÓŹNEGO ANTYKU I WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA

Z BADAŃ NAD KULTURĄ SPOŁECZEŃSTW PRADZIEJOWYCH I WCZESNOŚREDNIOWIECZNYCH

KSIĘGA JUBILEUSZOWA DEDYKOWANA
PROFESOROWI BOGUSŁAWOWI GEDIDZE,
W OSIEMDZIESIĄTĄ ROCZNICĘ URODZIN
PRZEZ PRZYJACIÓŁ, KOLEGÓW I UCZNIÓW

POD REDAKCJĄ
J. KOLENDY, A. MIERZWIŃSKIEGO,
S. MOŹDZIOCHA & L. ŻYGADŁO

WROCLAW 2013

WYDAWNICTWO
INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
OŚRODEK BADAŃ NAD KULTURĄ PÓŹNEGO ANTYKU I Wczesnego ŚREDNIOWIECZA
UL. WIĘZIENNA 6, 50-118 WROCŁAW

REDAKCJA
Justyna Kolenda, Andrzej Mierzwiński, Sławomir Moździoch, Leszek Żygadło

TOM RECENZOWANY PRZEZ KOMISJĘ WYDAWNICZĄ PRZY DYREKTORZE IAE PAN W SKŁADZIE:
dr hab. Andrzej Janeczek, prof. nadzw. PAN (przewodniczący);
prof. dr hab. Mirosława Drozd-Piasecka; dr hab. Dariusz Główka, prof. nadzw. PAN;
dr hab. Jolanta Kowalska, prof. nadzw. PAN; prof. dr hab. Marta Młynarska-Kaletynowa;
dr Małgorzata Mogielnicka-Urban; dr hab. Zofia Sulgostowska, prof. nadzw. PAN;
dr hab. Witold Świętosławski, prof. nadzw. PAN; prof. dr hab. Piotr Taracha

PROJEKT OKŁADKI
Małgorzata Markiewicz

REDAKCJA TECHNICZNA I KOREKTA
Janusz M. Szafran, Jarosław Michalak

© Copyright by Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences and Authors, Wrocław 2013

ISBN 978-83-63760-14-4

DRUK I OPRAWA:
Agencja Reklamowa TOP
ul. Toruńska 148, 87-800 Włocławek

NAKLAD: 350 egz.

SPIS TREŚCI

ANDRZEJ BUKO	
Laudatio	11
Tabula gratulatoria	13
DANUTA MINTA-TWORZOWSKA	
Profesor Bogusław Gediga – znany i nieznany	17
IZABELLA DOLATA-DASZKIEWICZ	
Bibliografia prac prof. dr. hab. Bogusława Gedigi	23

SZTUKA-KULT-MAGIA-SYMBOL

JAN MICHAŁ BURDUKIEWICZ	
O życiu duchowym neandertalczyków	41
MIROSŁAW MASOJC, JENS-HENRIK BECH, BERNADETA KUFEL-DIAKOWSKA	
Krzemieniarstwo w obiektach kultowych późnej epoki brązu południowej Skandynawii na przykładzie domu kultowego <i>Høghs Høj</i> , Thy, Jutlandia	51
EWA BUGAJ	
O metodach narracji obrazowej na przykładzie wybranych przedstawień na greckiej ceramice geometrycznej	61
JACEK WOŹNY	
Scenografia pradziejowych rytuałów w świetle wyobrażeń modeli plastycznych	81

BIBA TERŽAN Wasservogelsymbolik in der älteren Hallstattzeit	89
Микола Бандрівський Наскельні рельєфи і петрогліфи гальштатського періоду з Урича у Сколівських Бескидах (Північно-Східні Карпати)	109
HENRYK MAMZER Myślenie obrazowe a nowożytny zwrot ikonoczno-piktoralny	117
JAN CHOCHOROWSKI Scytyjskie znaleziska w jaskini Býčí skála	125
VLADIMÍR PODBORSKÝ Romantické doplňky staroslovanského pohanského panteonu	149
ANDRZEJ P. KOWALSKI Kategorie estetyczne i sztuka w kulturze dawnych Słowian	157
WOJCIECH CHUDZIAK Związki przędzalnictwa i tkactwa z symboliką kosmologiczną Słowian zachodnich – depozyty wodne z Jeziora Zarańskiego	171
STANISŁAW ROSIK O kulcie gajów na Połabiu raz jeszcze. Helmold, Eliade i badania nad religią dawnych Słowian	185
ROMUALD KACZMAREK „fragmenta tantum supersunt”. Zagadkowa, kamienna głowa psa z Krzeszowa	193

RYTUAŁ POGRZEBOWY

ANDRZEJ MIERZWIŃSKI Wczesno- i starszobrózowe ingerencje grobowe – propozycja rytualizacji „rabunku”	207
DIETMAR-WILFRIED R. BUCK Zur Anlage und oberflächigen Gestaltung von Gräberfeldern der Lausitzer Kultur. Totenkult und Ahnenverehrung	217
RADOSŁAW JARYSZ Groby kultury łużyckiej z okresu halsztackiego z Karwian, pow. wrocławski	225
MACIEJ KACZMAREK Uwagi o stanie i potrzebach badań nad cmentarzyskami ludności łużyckich pól popielnicowych na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej	237
TADEUSZ MALINOWSKI Uwagi o pochówkach cząstkowych ludności kultury pomorskiej	251
ELŻBIETA MIŁOSZ Wyniki ekspertyzy antropologicznej materiałów kostnych z Białogardu	256

PAWEŁ BERGMAN	
Cechy niometryczne czaszki ludzkiej w badaniach pokrewieństwa rodzinnego na podstawie szczątków kostnych z grobów ciałopalnych	261
JANUSZ PIONTEK	
Metodyka antropologicznych badań materiałów kostnych z grobów ciałopalnych	271
PAWEŁ DĄBROWSKI, DARIUSZ NOWAKOWSKI, STANISŁAW GRONKIEWICZ	
Ocena zmian zwyrodnieniowych i inwolucyjnych w obrębie szczątków kręgosłupa kobiety z grobu kultury lateńskiej w miejscowości Wojkowice	285

OSADNICTWO I GOSPODARKA

VRATISLAV JANÁK	
Mladoeneolitické sídliště v Opavě-Předměstí. Příspěvek ke vztahu kultury kulovitých amfor a kultury se šňůrovou keramikou ve Slezsku	297
MICHAELA LOCHNER	
Zur Ausstattung von Hanghaus 01 der urnenfelderzeitlichen befestigten Höhensiedlung von Thunau am Kamp, Niederösterreich	307
KLAUS GOLDMANN	
Bronzezeitliche Forstwirtschaft als Beispiel staatlicher Ökonomie-Ordnung	321
TOMASZ GRALAK	
Budownictwo i styl w okresie halsztackim C na Dolnym Śląsku	329
ELŻBIETA MAŁGORZATA KŁOSIŃSKA	
Research problems of the Lusatian culture in the early Iron Age in the Lublin region in the light of new archaeological findings	349
LIDIA KAMYSZEK, LESZEK ŻYGADŁO	
The La Tène period pottery kiln from Mokronos Dolny, site 7, Lower Silesian Voivodeship	365
LESZEK KAJZER	
O wczesnośredniowiecznej Łęczycy raz jeszcze	377
JUSTYNA KOLENDA	
Znalezisko gromadne narzędzi żelaznych ze stanowiska 3 w Sadkowie jako źródło do badań zmian gospodarczych, osadniczych i społecznych na terenie Dolnego Śląska w młodszych fazach wczesnego średniowiecza	387
RAFAŁ EYSYMONTT	
Otoczenie wiejskie Wrocławia w okresie późnego średniowiecza i w okresie nowożytnym – wybrane aspekty	397

KULTURA MATERIALNA

BERNHARD GRAMSCH	
Eine mesolithische Holzschale von Friesack im Land Brandenburg	415
HENRIK THRANE	
Late Bronze Age decorated axes from the island of Fyn (Funen) in Denmark. On the production of an old type and a new one	421
INES BEILKE-VOIGT	
Klänge in der Bronzezeit. Zu den keramischen Tonrasseln aus der Burgwallsiedlung und dem Brandgräberfeld von Lossow bei Frankfurt (Oder)	433
SYLWESTER CZOPEK	
Geometryczne grzechotki gliniane z południowo-wschodniej Polski	451
ALEXANDRINE EIBNER	
Eisenzeitliche Möbel: Bildquellen und archäologische Befunde	461
IRENA LASAK, KRYSZYNA LEMAŃSKA-CZARNIAK	
Tak zwana ceramika tekstylna i pseudotekstylna jako wyznacznik chronologiczno-kulturowy	491
MAŁGORZATA MOGIELNICKA-URBAN, JOANNA URBAN	
„Naczynia sitowate” w kulturze łużyckiej – jednorodność nazewnictwa a zróżnicowanie formy	501
DAGMARA ŁACIAK, MAŁGORZATA MARKIEWICZ	
Painted ceramics of Hallstatt period cemetery at Domasław, site 10/11/12, distr. Wrocław	527
JAN DĄBROWSKI	
O skarbach naczyń w kulturze łużyckiej	541
JAROSŁAW KOPIASZ	
Ceramika z osady z okresu halsztackiego C w Milejowicach, stan. 19, pow. Wrocław, w kontekście badań makroskopowych. Zarys problematyki	551
JUSTYNA BARON, BERNADETA KUFEL-DIAKOWSKA	
Deposit of bifacial flint sickles from a late Bronze Age settlement in Korczowa, SE Poland	567
KATARZYNA TRYBAŁA-ZAWIŚLAK	
Brązowe skręty typu Trzęsówka w tarnobrzesckiej kulturze łużyckiej	575
GABRIEL FUSEK	
Keramické glazované kraslice zo Slovenska	585
LUDĚK GALUŠKA	
Pendant with depiction of human face from Early Medieval barrow cemetery near Hluk in Moravia	591
PAVEL KOUŘIL	
Der dritte Hortfund von Eisengegenständen aus dem slawischen Burgwall Staré Zámky in Brno-Líšeň	599

ANNA B. KOWALSKA Kilka uwag na temat recepcji obcych wzorców kulturowych we wczesnośredniowiecznych ośrodkach pomorskich	617
--	-----

ARCHEOBOTANIKA I ARCHEOZOOLOGIA

ROMUALD KOSINA, PAULINA TOMASZEWSKA On the microstructural variability of glumellae in fossil and contemporary forms of <i>Panicum miliaceum</i> L.	627
---	-----

TOMASZ KURASIŃSKI, KALINA SKÓRA <i>A będziecie jedli owoce ze swej winorośli...</i> O szczątkach roślinnych z wczesnośredniowiecznego cmentarzyska w Radomiu, stan. 4	637
---	-----

NORBERT POSPIESZNY Archeozoologia w Polsce – jej początki, rozwój i osiągnięcia	649
--	-----

DZIEJE BADAŃ I HISTORIA ODKRYĆ

JAN MACHNIK Czy istniała kultura proto- i wczesnounietycka nad górnym Dniestrem? (Z historii wydzielenia kulturowych jednostek taksonomicznych)	657
---	-----

KARIN REICHENBACH Schanzen, Scherben, Schützengräben. Die Ausgrabungen der Wallanlage in Breslau-Oswitz (Wrocław-Osobowice) während des Ersten Weltkrieges	683
--	-----

GÜNTER WETZEL Ein 1945 verschollener Goldringfund der Lausitzer Kultur von Międzyrzecz (früher Meseritz), Woiwodschaft Lebus	697
--	-----

ACHIM LEUBE Zur Forschungsgeschichte der römischen Kaiserzeit in Brandenburg – die Drehscheibenkeramik	733
---	-----

DZIEDZICTWO KULTUROWE

ANNA GROSSMAN Biskupin w „międzyczasach”. Katalog powinności	747
---	-----

JAN BOUZEK Orte der Erinnerung, Gegenstände der Erinnerung	761
---	-----

JANUSZ OSTOJA-ZAGÓRSKI Zabytki archeologiczne i ich znaczenie w ochronie dziedzictwa kulturowego	765
---	-----

TERESA KULAK Stefana Żeromskiego apele z lat 1923-1925 o ochronę regionalnego dziedzictwa odrodzonej Polski	769
--	-----

VARIA

SŁAWOMIR KADROW	
Epoka brązu w periodyzacji pradziejów	781
ANETA BUCHNER	
Zastosowanie Systemów Informacji Geograficznej (GIS) w badaniu struktury przestrzennej osady kultury łużyckiej na stanowisku Stary Śleszów 17, pow. wrocławski	787
JÓZEF SZYKULSKI	
Interpretacja materiałów Tiahuanaco ze strefy wybrzeża Pacyfiku	795
Олександр Ситник	
Львів – Wrocław: археологія, люди, долі	807
MARTA MŁYNARSKA-KALETYNOWA	
O dawnych zwyczajach prawnych w świetle materiałów procesowych klasztoru św. Wincentego na Ołbinie we Wrocławiu z XIV wieku	823
ALEKSANDER PAROŃ	
Chiński eunuch kreuje porządek świata – rozważania na podstawie 110 rozdziału <i>Shiji</i>	827